

KULTURNO DRUŠTVO
REČAN
CIRCOLO CULTURALE

LIESA, GARMAK
LIESSA, GRIMACCO

**DEVETICA BOŽIČNA
PO VASEH LIEŠKE FARE**

KULTURNO DRUŠTVO
REČAN
CIRCOLO CULTURALE

LIESA, GARMAK
LIESSA, GRIMACCO

**DEVETICA BOŽIČNA
PO VASEH LIEŠKE FARE**

Je šlo mimo že puno liet, odkar kulturno društvo Rečan, kupe z lieško faro, je nazaj oživielo tole leipo navado, ki naši te stari so klical "Devetica božična".

Dostikrat nas ljudje od zunaj naše Benečije vprašajo, kaj je tale Devetica. Tudi po naših vaseh so tisti, ki niemajo jasnih idej o vsebini tele naše navade. Zatuo smo pomislini izdat tole majhano knjigo za odgovorit na tele vprašanje.

Zanimivo je, de kar smo lieta 1995 začeli nazaj "nosit Marijo", se niesmo čakali, de bo imiela tako srečno an dugo pot (an vse kaže, de puode še napri) an de se bo razširila po družih farah an vaseh.

Se nam je zdielo pru napisati vse, kar je liepega v teli božji andohti, ki je zaries na liepa, vesela, pomembna an posebna priprava na Božic po naših dolinah.

Kd Rečan

Devetica božična je adna pobožna molitev, ki naši te stari so zložili že stuojke liet nazaj an so jo molil skor po vsieh vaseh po naših dolinah do šestdesetih liet prejšnjega stuoletja. Potle se je zamarzinla, takuo ki so se spraznile naše vasi zaradi izseljenstva.

Dost je stará?

Vam ne znamo poviedat. Gospuod Angelo Kračina (Cracina) v njega spisu Devetica božična v podutanski fari piše, de "ranca Lucija Ošnjak Betacova ta z Ošnjega (Buog se usmil čez nje dušico), ki je umarla sedamdevedesetletna lieta 1940, je pravla de - so nosil Marijo po vaseh že kar je bla moja nona šelete otrok ...".

Zaki se je rodila Devetica?

Morebit, de tekrat nie bluo še gospuodu po naših razstresenih vaseh, sa sedež naše fare je biu v Podutani an nie bluo lahko prit do nje. Takuo verniki, ki so potreboval častit Boga v nediejah an ob vsakim praznike, so se zbieran po vaseh an so kupe molil, tudi brez duhovnika, an so se izmisnili nova bogoslužja med telim je tudi Devetica. Pri Deveticah nie nikdar biu prisoten duhovnik, tudi potle, kar jih je bluo vic po naših cierkvah an kar so ratale še druge župnije. Morebit, kier vsaka vas je imela svojo Devetico an v župniji je bluo puno vasi, so župniki za na užalit obednega pustili ljudem tole molitev.

Ka pomeni, ka pride rec Devetica?

Zgodovina prave, de je biu rimski cesar ukuazu popis prebivalstva (čensiment) po vsemi rimskim cesarstvu. Takuo tudi Palestina, ki tekrat je bila part

cesarstva, je napravila tel popis. Naši te stari so pravli, de tudi Marija an sv. Jožef sta se diela na pot do mesta Betlehema za dopunt tele ukaz an sta od Nazaretha hodila devet noči. Tale je bla simbolična miseu, ki je rodila Devetico, ki gre od hiše do hiše za devet vičeru. Pa Devetica nie imela konac na deveto vičer, je šla napri še 40 dni, tkaj ki je sveta družina ostala v Betlehemu, pried ku se je varnila damu.

Takuo v tisti hiši, kjer je Devetica paršla to zadnjo vičer, je štalca ostala 40 dni, do Sviečnice, an vsako vičer so hodil vasnjani molit rožar.

Smo omenil štalco, zaki?

Vsaka vas je imela adno štalco, an majhan utar, v katerem je bla kaka pobožna malinga al pa jaslica (presepio). Pru je poviedat, de tela bogoslužja so bla zlo podobna po vsieh dolinah, četudi so ble kajšne majhane razlike, an takuo je bluo za molitve an piesmi. Sada vam povemo, kuo je teklo telo bogoslužje, Devetica.

Ponavadi žene od vasi so odločile, kere družine bojo sparjele Mater Božjo, an na vičer 16. dicembra so v parvi hiš zmolil rožar an potle so, v precesiji, prenesli štalco v drugo hišo, kjer je bla čez nuoc do drugega vičer, an takuo napri do 24. dicembra. Pried ku je šla precesija od hiše, je gospodinja zmolila molitev, ki jo najdeta tle v telih bukvih, tam kjer so vse molitve. Potle so nesli štalco an pieli luteranske litaniye (v kajšni vas so piel litaniye vsieh svetniku). Kar so paršli na prag nove hiše, je parva gospodinja izročila an priporočila Marijo novi gospodinji an tala jo je tud

sparjela z adno posebno prošnjo (tudi telo najdetu v molitvah). V novim hierparge, stanovanju, so vsi kupe zapiel še Častito an kako pobožno piesam an potle vsi damu spat.

Na žalost tiste malinge an jaslica, ki so ankrat nosil v precesijah, so se skor vse zgubile, kajšna se je sama zasula sčarvojedena, kajšna je zgoriela, kajšna je zagnila pozabljenja na solarjah. Pa tam, kjer je bla družina, ki je varvala tole dragotino, je ostala, četudi jo nieso nucal kakih trideset liet al pa vic.

Potle, lieta 1995, smo se na kulturnem društvu Rečan na Liesah zmislini na Devetico an s podpuoro Lieške fare an duhovnika Azelija Romanina smo tole navado parnesli nazaj na dan.

Vprašal smo te starejše ljudi, kakuo je bluo ankrat, an smo gledal obdaržat vse, kar se je moglo, po stari

navadi. Pa kier reči po naših dolinah so se veliko spremenile an vasi so se spraznila, smo jo muorli no malo spremenit an na mest iti od hiše do hiše vsako vičer smo začel povezovat devet vasi. Precesijo jo začnemo tam pred znamunji al pa tam par jaslicam, ki jih vasnjani parpravejo na odpartim, an gremo v hišo, kjer smo odločil. Spremenit reči je bluo potriebno an takole stormo oživiet vsaj za adno vičer tudi tiste vasice, ki so skor zapuščene.

Vsierode kristjani se parpravajo, na kajšan način, na Božic. Pa naša Devetica po dolinah je zaries kjeck posebnega. V Lieški fari, donas, je drugačna, kier gre od vasi do vasi brez pozabit na stare navade, molitve, piesmi v našim slovenskim narečju an na tiste čustva, tisto atmosfero, ki puno an puno liet so veselil naše prednike.

NAŠA DEVETICA ZAČNE PRED JASLICAM AL ZNAMUNJI

FANTJE PRUOT CIERKVI GREDO

(b. an g.: Aldo Klodič- Rino Markič)

The musical score consists of three staves of music. The first staff starts with a rest followed by a dotted half note. The second staff begins with a quarter note. The third staff begins with a quarter note. The lyrics are written below each staff, corresponding to the musical notes.

Snieg dol pa - da po do - li - nah, pi - še vie - tar po ce -
mi - nah, fan - tje pruot cier - kvi gre - do an ve - se - lo tuo - je - jo: Glo-ria,
glo - ria naj O - če - tu an ro - je - ne - mu Si - nu!

Snieg dol pada po dolinah,
piše vietar po ceminah,
fantje pruot cierkvi gredo
an veselo piejejo:
Gloria, gloria naj Očetu
an rojenemu Sinu!
Pred prezepian otroc tiho
pogledavajo sveto hišo
an vsi kupe ku tičaci
so to piesmo pievali:
Gloria, gloria...

Je Marija an svet Juožef,
so pastierci an ovce,
ki obiskaj' Rešenika,
lepuo piejejo takole:
Gloria, gloria...
Oku hrama ku pargnani,
pod to sveto zvezdo zbrani,
so vsi anjulci z nebes,
lepuo piejejo pru zaries:
Gloria, gloria naj Očetu
an rojenemu sinu!

V imenu Očeta, Sina an Svetega duha

Amen.

(Posebna molitva pred odsodom podobe device Marije iz hiše, kjer je prenočila)

O moja preljubezna Mati Marija, kakuo se je parbližala ura ločitve! Kakuo žalostno ostane naše sarce, sada, ki ti od naše hiše se ločis. Kakuo si bila slabo pri nas pogostovana, kakuo pomanjkljivo počeščena. O prisarčna ljubljena mati, odpusti nam našo nemarnost, našo pomanjkljivost v toji službi. Dovoli nam, da svojo buogo an pogrešeno sarce darujemo v rabo tvojemu daljnemu potovanju.

Prisarčno želim, da bi bla ti vedno pri meni an jast vedno pri tebi, da b' se na ločila od nas ne sada ne na venčnost.

Zdaj pa, o moja ljuba mati, prosim te, daj mi tvoj materni žegan, požegni moje drage, moje parjatelje, moje znance, našo hišo an naše imenje. Še tuole te prosim, dovoli mi, da grem s tabo na to novo prenočišče an tudi tam skazi mi vso svojo materno milost an dobrotljivost.

O mogočna delivka dušnih an telesnih gnad, poglej s kakšno hrepenenjostjo te v tisti hiši čakajo! Z njegovim sarcam napri hitijo an te z otroško ljubeznijo kličejo: O Marija, pridi preca k nam! O Marija, še tuole te prosimo, na zabi se nikdar tega mojega spremenjuvanja.

Spuomni se na našo posebno uro, ko bomo stopil na pot neznane an neskončne venčnosti, kjer na vemo, kaj nas tam čaka.

Tekrat pridi sama ti pred prestol našega ostrega sodnika, an prosi milost, da ušafamo to pravo stanovišče v svetim kraju, kjer se nam ne bo triebi več batiti, da bi se še kadaj ločila od tebe an od tvojega preljubeznjivega sina Jezusa Kristusa.

Amen.

(Potle začne precesija do hiše novega prenočišča. V precesiji vsi pujojo Lavretanske litanije)

Gospod, usmili se.

Kristus, usmili se.

Gospod, usmili se.

Kristus, usliši nas.

Kristus, usliši nas.

Bog Oče nebeški, u - usmili se nas.

Bog Sin, Odrešenik sveta, u - usmili se nas.

Bog Sveti Duh, u - usmili se nas.

Sveta Trojica en sam Bog, u - usmili se nas.

Sve - ta Ma - ri - ja, pro - si za nas.

Sve - ta Ma - ti Bo - žja, pro - si za nas.

Sve - ta De - vic De - vi - ca, pro - si Bo - ga za nas.

Sveta Marija, - prosi za nas.

Sveta Mati Božja, - prosi za nas.

Sveta Devic Devica, - prosi Boga za nas.

Mati Kristusova, - prosi za nas.

Mati milosti božje, - prosi za nas.

Mati prečista, - prosi Boga za nas.

Mati brezmadežna, - prosi za nas.

Mati nedolžna, - prosi za nas.

Mati deviška, - prosi Boga za nas.

Je An - gel Go - spo - dov o - zna - nil Ma -
 ri - ji in o - na spo - če - la od Sve - te - ga Du -
 ha. "Češ - če - na si, Ma - ri - ja!" je an - gel - ski
 glas; bo zad - nja u - ra bi - la, Ma - ri - ja, prid' po nas!

**Je Angel Gospodov oznanil Mariji
in ona je spočela od Svetega Duha.
"Češčena si, Marijal" je angelski glas;
bo zadnja ura bila, Marija, prid' po nas!**

Mati ljubezniva, - prosi za nas.
 Mati čudovita, - prosi za nas.
 Mati dobrega sveta, - prosi Boga za nas.

 Mati Stvarnikova, - prosi za nas.
 Mati Odrešenikova, - prosi za nas.
 Mati najmodrejša, - prosi Boga za nas.

 Mati častitljiva, - prosi za nas.
 Devica hvalevredna, - prosi za nas.
 Devica mogočna, - prosi Boga za nas.

**Marija je rekla: "Glej, božja sem dekla,
naj mi se zgodi, kakor angel veli."
"Češčena si, Marija ..."**

Devica milostljiva, - prosi za nas.
 Devica verna, - prosi za nas.
 Podoba pravice, - prosi Boga za nas.

Sedež modrosti, - prosi za nas.
 Začetek našega veselja, - prosi za nas.
 Posoda duhovna, - prosi Boga za nas.

Posoda časti vredna, - prosi za nas.
 Posoda vse svetosti, - prosi za nas.
 Roža skrivnostna, - prosi Boga za nas.

**In sveta Beseda meso je postala,
med nami prebivala, ji je Jezus ime.
"Češčena si, Marija ..."**

Stolp Davidov, - prosi za nas.
 Stolp slonokosteni, - prosi za nas.
 Hiša zlata, - prosi Boga za nas.

Skrinja zaveze, - prosi za nas.
 Vrata nebeška, - prosi za nas.
 Zgodnja danica, - prosi Boga za nas.

Zdravje bolnikov, - prosi za nas.
 Pribegališče grešnikov, - prosi za nas.
 Tolažnica žalostnih, - prosi Boga za nas.

**Poglejmo še v vice na verne dušice,
usmili se, Jezus, jih reši iz vic.
"Češčena si, Marija ..."**

Pomoč Kristjanov,
Kraljica angelov,
Kraljica očakov,
- prosi za nas.
- prosi za nas.
- prosi Boga za nas.

Kraljica prerokov,
Kraljica apostolov,
Kraljica mučencev,
- prosi za nas.
- prosi za nas.
- prosi Boga za nas.

Kraljica spoznavalcev,
Kraljica devic,
Kraljica vseh svetnikov,
- prosi za nas.
- prosi za nas.
- prosi Boga za nas.

Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta,
- prosi za nas.

Kraljica vnebovzeta,
- prosi a nas.

Kraljica presvetega rožnega venca,
- prosi Boga za nas.

Kraljica miru,
- prosi za nas.

Musical notation for the first part of the song 'Jagnje Božje'. The music is in common time, treble clef, and consists of two staves. The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a whole note followed by a half note, then a quarter note, another quarter note, and a eighth note. The second staff starts with a quarter note, followed by a half note, then a quarter note, another quarter note, and a eighth note. The lyrics are: Jagnje Božje, ki o - djem - lješ gre - he sve - ta,

Musical notation for the second part of the song 'Jagnje Božje'. The music is in common time, treble clef, and consists of two staves. The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a quarter note, followed by a half note, then a quarter note, another quarter note, and a eighth note. The second staff starts with a quarter note, followed by a half note, then a quarter note, another quarter note, and a eighth note. The lyrics are: pri - za - ne - si nam, Go - spod.

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta,
- prizanesi nam, o Gospod.
Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta,
- usliši nas, o Gospod.
Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta,
- usmili se nas

(Sveta podoba pride v novo prenočišče: pred hišo se izroči Marijo novi gospodinji)

Parjateljica, sprejmi mater Jezusa na nje trudnim potovanju v Betlehem, v hudim zimskim času, na nje neomadeževanim materinstvu. Na časti jo samuo naco an jutre, anpa prizadevaj se, de jo boš častila nimar brez nahanja.

Amen.

(gospodinja jo sprime)

Bodi pozdravljen, o prečista Devica Marija! Želnuo te sprimem pod strieho mojo. Bodи mi zviesta pomočnica, varuj do smartne ure dušo mojo.

Amen.

(Potle se moli rožar)

V imenu Očeta, Sina an Svetega duha, amen.

O Jezus, odpustite nam naše griehe, varte nas od paklenskega ognja, pejajte v nebesa vse duše, posebno tiste, ki narbujo potrebujajo vašega usmiljenja.

Par te parvi skravnosti bomo premišljevali ...

(Pandiekak an četartak pet **veselih** skravnosti)

1. ...kakuo je Marija Devica Jezusa spočela od Svetega duha
2. ...kakuo je Marija Sveti Elizabeta obiskovala;
3. ...kakuo je Marija Jezusa v Betlehemu porodila;
4. ...kakuo je Jezusa Kristusa v tempelne darovala ;
5. ...kakuo je bla Jezusa Kristusa zgubila an potle v tempelne najdla;

(Torak an petak pet **žalostnih** skravnosti)

1. ...kakuo naš Gospod Jezus Kristus za naše odrešenje je karvavi puot potiu;
2. ...kakuo je ta par ti koloni bičan biu;
3. ...kakuo je s tarnjovo krono kronan biu;
4. ...kakuo je na brieg Kalvarije te težki križ nesu;
5. ...kakuo je gor na svetim križe umru;

(Sreda, sobota an nedieja pet **častitljivih** skravnosti)

1. ...kakuo je naš Gospod Jezus Kristus od smarti ustu;
2. ...kakuo je v nebesa šu;
3. ...kakuo je svetega Duha pošju;
4. ...kakuo je Marija Devica bila v nebesa vzeta;
5. ...kakuo je Marija Devica bila kronana kraljica vsieh Angelu an vsieh Svetniku.

(Za' vsako skrivnostjo se mole)

Oče naš, kater si v nebesih, posvečenò bodi toje ime, pridi k nam toje kraljestvo, zgodi se toja voja kakor v nebesih takuò na zemji. Daj nam donas naš vsakdanji kruh an odpusti nam naše duge, ku mi odpuščamo svojim dužnikam, nas odpej od skušnjave, reši nas od vsega hudiega, amen.

(desetkrat) **Češčena si, Marija**, gnade puna, Gospuod je s tabo, ti si žegnana med ženam, žegnan je sad tojga telesa Jezus. Sveta Marija, mat božà, pros'za nas griešnike, sadà an na naši zadnji uri, amen.

Čast bodi Bogu, Očet an Sinu an Svetemu Duhu, ku kar je bilo v začetku sveta tako sada an na venčne čase. Amen.

O Jezus odpustite nam naše griehe, varujte nas od paklenskega ognja, pejajte v nebesa vse duše posebno tiste, ki narbujo potrebujejo Vašega usmiljenja.

(Na koncu pa)

Češčena si ti Kraljica, mati milosti, življenje, sladkuost an naše upanje bodi češčena! K tebe vpijemo zapuščeni otroci Evini, k tebè vzdihujemo žalostni an objokani v dolini tih suži. Zatuò sadà ti, naša besednica, obarni k nam toje usmiljene oči. An po telim žalostnim življenju pokaži nam Jezusa, žegnani sad tojga telesa. O usmiljena, o dobrotljiva, o sladka Devica Marija! Stori nas vredne, o žegnana Devica, de te bomo častili. Daj nam muoč pruoti svojim sovražnikam.

Vierjem v Bogà Očeta, vsegamogočnega stvarnika nebes an zemje. An v Jezusa Kristusa, Sinù njegovega edinega, Gospuoda našega, ki je biu spočet od Svetega Duhà, rojen iz Marije Device. Je tarpeu pod Poncijam Pilatušam, križan biu, umru, v grob položen. Dol je šu pred pakù, na trečji dan od martvih je ustù. Je šu v nebesa, gor sedi na desnici Bogà Očeta vsegamogočnega. Od tuod ima prit sodit te žive an te martve. Vierjem v Svetega Duhà, v sveto mater katolško cierku, gmajno svetniku, vstajenje mesà an v to venčno življenje.

(Potle pa nazaj litanije glej na stran 10)

Musical notation for the verse "Go - spod, u - smi - li - se." The music is in common time (indicated by '6') and consists of six measures. The lyrics are placed below the notes. The first measure has two eighth notes. The second measure has one eighth note followed by a quarter note. The third measure has one eighth note followed by a quarter note. The fourth measure has one eighth note followed by a quarter note. The fifth measure has one eighth note followed by a quarter note. The sixth measure has one eighth note followed by a quarter note.

Molimo.

Musical notation for the prayer "Pod... Po-rod - ni - ca, na... na - sih po - trie - bah, tamveč... De - vi - ca. Naša... na - ša po-moč - ni - ca. K... nas iz - ro - či. Pros... Po-rod-ni - ca, de... Kri-stu - so-vih." The music is in common time (indicated by '6') and consists of six measures. The lyrics are placed below the notes. The first measure has one eighth note followed by a quarter note. The second measure has one eighth note followed by a quarter note. The third measure has one eighth note followed by a quarter note. The fourth measure has one eighth note followed by a quarter note. The fifth measure has one eighth note followed by a quarter note. The sixth measure has one eighth note followed by a quarter note.

Pod tojo pomuoč parbežimo, o Sveta Božja Porodnica, na zavarži naših prošnji v naših potriebah, temveč reši nas vseh nevarnosti, o ti častitljiva an žegnana Devica. Naša gospà, naša srednica, naša pomočnica. K tojemu Sinu nas spravi, tojemu Sinu nas priporoči, tojemu Sinu nas izroči. Prosi za nas sveta božja Porodnica, de vriedni postanemo obljud Krištušovih.

Amen.

Molimo.

Buog, katerega edinorojeni Sin nam je s svojim življenjam, s smartjo an z vstajenjam to venčno zveličanje zadobiu, daj nam, prosimo, de bomo v presvetem rožarju prečastite Device Marije le-te skravnosti pobožno premišljevali, an kar v sebe imajo, v dielu spolnovali, an kar je v njih oblubljeno dosegli. Po istem našem Gospuodu Jezusu Kristušu.

Amen.

(Na koncu vseh molitvi se puoje Častito)

ČASTITO

Ča - sti - to vsa - ki čas si bo - di sve - to slad - ko i - me Je - zus
a - nu i - me Ma - ri - ja Nik - dar nas na za - pu - sti,
o Je - zus vse slad - kuo - sti! Sa - da in vse - lej na zad - nji čas,
1. o, bod - te Je - zus vi par nas! 2. usmil - te se Je - zus čez nas!

Častito vsaki čas si bodi
sveto sladko ime Jezus
anu ime Marija
Nikdar nas na zapusti,
o Jezus vse sladkuost!

Sada inu vselej
na zadnji čas,
o, bodte Jezus vi par naš!
Sada inu vselej
na zadnji čas
usmilte se Jezus čez nas!

Kraljica svetega rožarja,
Marija, za nas Boga prosì,
prosì Boga za nas!
V imenu Očeta an Sina an Svetega duha
Amen.

NAŠE NAVADNE BOŽIČNE PIESMI

JOŽUF RAJŽA

(Ljudska)

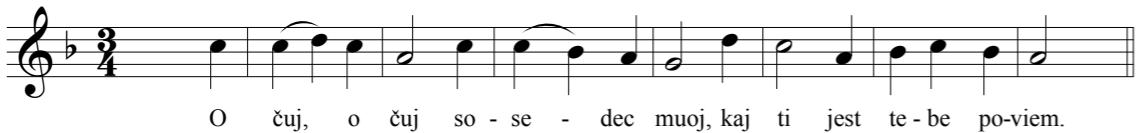

Jožuf rajža, rajža v miesto,
notre v miesto Betlehema,
s svojo ženo zaročeno
ko j' Marija z Jožufan.
Notre v miesto rajžata
in tam no jerpe prašata.
Jerpe nič ne ušafata
in žalostno ostaneta.
Uonkaj z miesta rajžata
in tam 'no štalco videta.
Notre v štalco prideta
in svojo luč paržigata.

K molitvam se parpravjata
in božje reči poguarjata.
Ura bije punoči,
Marija Jezusa porodi.
V planice ga je povila,
v jaslica ga je položla.
Oslič, uolič ga gledata,
s svojo sapco ga ugrievata.
Vsi pastieri so ga molili,
angelci so ga častili.
Čast in hvalo dajemo
temu času božičnemu.

O ČUJ, O ČUJ

(Ljudska)

O čuj, o čuj sosedec muoj,
kaj ti jest tebe poviem.

Kaj se je zgodilo na sveto nuoč,
glih sedan ur pred dnem.

K mene je paršu en lepi fant,
imeu je svetli gvant.

Je biu veselu, je lepuo pieu,
mene je gore budiu.

Je kuazu vstat, ne previč spat,
cja v Betlehem se podat.

**Cja h eni revni štalici,
cja h enin uoslovjam jaslicam.**

**Vas mraz teče in snieg leži,
le-te j'te prav naš Sin božji.**

Je muoru tarpiet an tajšan mraz,
katere j' odriešu nas.

Vas mraz teče in snieg leži,
po vsih šprancah vietar varči.

Obedan ni tak usmiljen biu,
de bi Boga pod strieho vzeu.

POŠLUŠAJTE, VSI LJUDJE

(Ljudska)

Pošlušajte, vsi ljudje,
Sveti Jožef v mesto gre.

Sveti Jožef in Marija
gresta v mesto Betlehem.

Ko pa v mesto prideta,
prenočišča iščeta.

"Oj ti mesto Betlehemsko,
zakaj nas nočeš prenočit?"

Sveti Jožef govoril:
"Za večerjo me skarbi."
Pa Marija ga tolaži:
"Saj večerje treba ni."

Za ročico jo darži,
na oslička posadi.
Potlej gresta ven iz mesta,
ven iz mesta Betlehem.

Ko pa iz mesta prideta,
bajtico zagledata.

Tam na gmajnici v revni štalici
je rodila Jezusa.

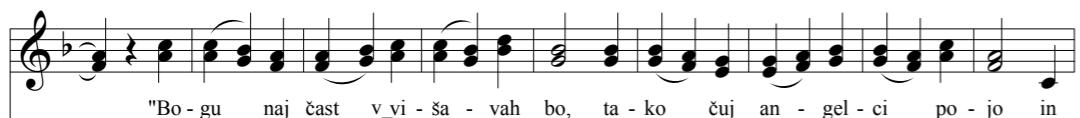
Zdaj poglejmo vsi v nebo,
kako zvezde sevajo.

Oj, te zvezde betlehemske:
milosti nam trosijo.

Vsi zapojmo iz srca
v slavo Jezusa Boga!
Da nam Dete betlehemsko
blagoslov svoj sveti da.

KAJ SE VAM ZDI

(Ljudska)

Kaj se vam zdi, pastirčki vi,
al' ste kaj slišali?

Oj srečni čas, veselja glas
z nebes doni do nas.

"Bogu naj čast v višavah bo,
tako čuj angelci pojo,
in mir naj dobrim bo ljudem
po širnem svetu vsem!"

Za glasam tem jest hitro grem
cja v miesto Betlehem,
kar videu tam an ču bom tam,
naznanim, bratje vam.

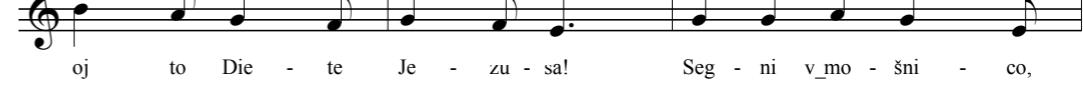
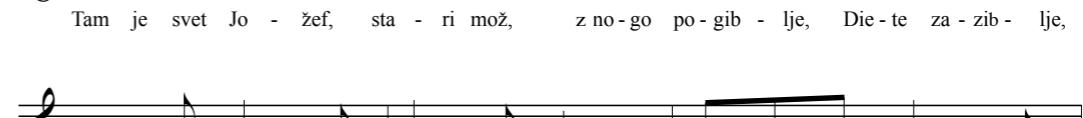
A glejte nuoč, kako žari,
kako žari opunoči!
Velika čuda se godi,
Mesija se rodi!

Naj bo povsod tvoj rojstni god,
počeščen, o Gospod!
Počeščen ti, ki prišeu si
odrijeti vse ljudi!

Tako nam tle živeti daj,
de pridemo kdaj v sveti raj;
tam hvalo pieli buj ku sedaj
ti bomo vekomaj!

TAM V BETLEHEMU

(Ljudska)

Tam v Betlehemu,
ta v ni štalci
ena sveta luč gori.

Tam je Marija,
Dietece povija,
oj to Diete Jezusa!

Tam je svet Jožef, stari mož,
z nogo pogiblje, Diete zaziblje,
oj to Diete Jezusa!

Segni v mošnico,
daj von petico,
jest mu dam tolerčič zlat.

TAM V BETLEHEMU (varianta)
(Ljudska)

Tam v Be - tle - mu, tam v ni štal - ci e - na sve - ta luč go - ri.

Tam je Ma - ri - - ja, Die - te po - vi - ja, oj to Die - te Je - zu - sa!

Tam v Betlehemu,
tam v ni štalc
ena sveta luč gori.

Tam je Marija,
Diete povija
- oj to Diete Jezusa!

Tam je svet Jožef,
stari mož,
res prijeten stari mož.

Z nogo pogiblje,
Diete zaziblje,
oj to Diete Jezusa!

Štieri pastirci
prot Betlehemu
rajžajo.

Vse, kar imajo,
vse pa predajo
in za oufar ofrajo.

Segni v mošnico,
daj uon petico,
jest mu dam en tolarček zlat.

Jest mu dam sukijnco,
ti mu daš plašč,
oj muoj Jezus, tele j' tvoj čast.

Glej, tarje kraljci
v zlati hali
na kamelij jezdijo.

Nesejo darila,
sladkega kadila,
mire, čistega zlata.

TAM STOJI
(Ljudska)

Tam sto - ji pa hlev - ček, tam sto - ji pa hlev - ček, le - pi hlev - ček Be - tle - hem.

Tam stoji pa hlevček,
tam stoji pa hlevček,
lepi hlevček Betlehem.

Notri je Marija,
Detece povija,
sveto dete Jezusa.

Tam stoji ob strani
sveti Jožef stari,
lepo sivo glavo ima.

Z nogo pripogiblje,
detece zaziblje,
sveto dete Jezusa.

Tam hite pastirci,
tam hite pastirci
v hlevček lepi Betlehem.

Glejte, trije kralji
v zlati lepi halji
na kamelij jezdijo.

Prineso darila,
sladkega kadila,
mire, čistega zlata.

È NATO A BETLEMME

(Ljudska)

È nato a Be-tlem-me il San-to Bam-bin sul-la pa-glia e sul fie-no, al fred-do di più.

Gloria in excelsis Deo et in ter-ra pax.

Gloria, glo-ria a Di-o nei cie-li, glo-ria a Di-o di somma bon-tà.

È nato a Betlemme il Santo Bambin sulla paglia e sul fieno, al freddo di più.

Gloria in excelsis Deo
et in terra pax
Gloria, gloria a Dio nei cieli,
gloria a Dio di somma bontà.

Maria è la prima, a adorare il Bambin lo bacia e lo fascia e lo ama di più

Gloria in excelsis Deo...
Giuseppe si inchina a adorare il bambin, lo stringe al suo petto e lo adora di più.

Gloria in excelsis Deo...

Discendon gli angeli a adorare il Bambin con suoni inni e canti e gloria di più.

Gloria in excelsis Deo...
Vengono i pastori a adorare il Bambin lo mirano e gli offrono doni di più.
Gloria in excelsis Deo...
Vengono i Re magi a adorare il Bambin, oro incenso e mirra gli offron di più
Gloria in excelsis Deo...
Andiam noi tutti a adorare il Bambin, offriamogli il cuore e l'animo di più.
Gloria in excelsis Deo...

KOLEDÀ

(Ljudska)

Do-bro ve-čer ga-spo-di-nje an go-spo-da-rij! V_ya-šo

hi-šo smo par-šli, zdrav-jean ve-se-je smo vam par-ne-sli. An to

sve-to no-vo le-to an ti sve-ti tri-je kra-ji, kier so

Je-zu-sa ob-da-ro-va-li, ob-da-ruj-te tu-di nas. Kier so na-si.

Dobro večer,
gaspodinje an gospodarji!
V vašo hišo smo paršli,
zdravje an veselje
smo vam parnesli.

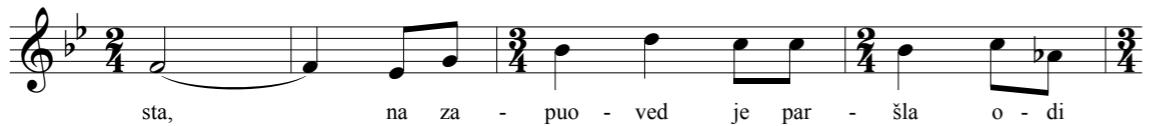
An to sveto novo lieto,
an ti sveti tarje kraji,
kier so Jezusa obdarovali,
obdarujte tudi nas.

Dobro jutro
gaspodinje an gospodarji!
Po koledo smo paršli,
zdravje an veselje
smo vam parnesli.

An to sveto novo lieto,
an ti sveti tarje kraji,
kier so Jezusa obdarovali,
obdarujte tudi nas.

NA ZAPUoved

(ljudska)

Na zapuoved je paršla
od Kralja Avgusta (popisvanja kliče vse.)

Tud' Marija z Jožefam
gresta v mesto Betlehem:

Kadar v mesto prideta,
hjerparge prosita.

Hjerpargi ne ušafata,
žalostna ostaneta.

Tak' Marija govori
"O ne jamraj, Jožefi!

Saj je tuo uoja božà,
de hjerpargi ne ušafama?"

Uonkaj z mesta prideta,
eno štalico najdeta

an Boga zahvalita,
k molitvi se parpravljata.

Ura bije punoči,
Marija Jezusa porodi.

V plenice ga j' povila,
v jaslaca ga j' položla.

Pred osličam,
pred uoličam,

Oslič, uolič ga gledata,
ž njih sapco ga ogrevata.

Pastierci ga molejo,
angelci glorjo puojejo
temu času božičnemu
an temu rojstvu božjemu,
bodi to Diete hvaljeno. Amen.

TAKOLE, TISTI BUJ PAR LIETIH, SE SPOMNIJO DEVETICO BOŽIČNO

V Topoluovem smo vprašal Fonša Štiefnovega, al so imiel Devetico.

"Odkar puobnem, so zmieram nosil Marijo do, morebit, petdesetih liet prejšnjega stoljetja. Potle se je nieki zataknilo. Pa v šestdesetih lietih je Pia Blažova jo nazaj naštimala za no malo liet. Vas se je potle spraznila an je vse finilo."

Par starim, duo je napravu an odloču za Devetico?

"Žene. Topoluške žene so se med njim pomenale an so odločile, kere hiše bojo tiste lieto gostile Mater Božjo."

An so se zmieram dogovorile al so ble kake zmote?

"Ben ja, kajšankrat so bli kajšni problemi, pa so jih rešile. Tle v vas je bluo puno družin an Devetica je šla napri devet dni. Tiste družine, ki nieso paršle na varsto no lieto, so ble zbrane pa za drugo an takuo napri ..."

Vse družine so ble na razpolago, so rade sprejmale Marijo?

"Ja, na puobnem, de bi bli problemi za pogostitev."

Devet vičer, pa potle je bluo še 40 dni rožarja?

"Zadnjo vičer so parnesli Marijo v tisto hišo, kjer potle je ostala do Sviečnice, do 2. februarja, an vsako vičer smo hodil molit rožar. Tele hiše so ble zbrane med tistimi, ki so imiel vic prestora, sa v tistih, ki so ble buj majhane, dostkrat ljudje, ki so paršli molit, nieso mogli vsi tu hišo an so ostal odzuna. Za no vičer je moglo tud bit, pa ne za 40 dni. Tenčas nie bluo ku sada, zime so ble hude, je biu velik mraz."

Velik mraz, pa tud letrike nie bluo, kuo so svetil?

"So nucal kandele an kajšan lumin. Ja, za kandele, ki so ble drage an nie bluo dost denarja, so zbral sude tiste družine, devet družin, ki so gostile Devetico. Ta pred štalco je biu pa lumin na oje."

Lumin na oje, an za precesijo fagle?

"Za fagle se na zmislem. Pa lumin na oje je goreu zmieram. Al vieš, kuo je biu naret?"

Povej ...

"Tu an glaž so diel vodo malomanj do varha, potle so dolil oje, kar je korlo, gor na oje so diel ku adnega pajka, naret s čukežam an tu konc nogi so parštil mal koščic lesa al pa gobo, kuo se die, 'sughero', de je plavalvo. Ta na sred pa taht, ki so paržgal, an vuna napita oja je goriela ..."

Taht so runal z vuno?

"Vuna, špaj, so ga že pried navil, za de je biu buj debeu, an tud namazal s kajšnim mastem."

Pa štalca, kuo je bla nareta?

"Pried ku štalca, sada mi je paršlo tu glavo, so dielal lumine tud z malonam, al pa z debelim korenom."

Kuo z malonam?

"So veduobli malon al pa koren an so notar diel kandelo."

Povij mi od štalce ...

"Ja, štalca, si prašu. Štalca, te stara, je bla lepou nareta, pa po šestdesetih lietih so nosil no malingo Svete družine. Koščani, se mi zdi, so jo hrani doma, potle na viem, kam se je zgubila.«

Pa molitve?

"So molil rožar, ben, ne samuo, se je šlo od hiše do hiše. Kjer se je začelo, je bla na molitev, ki je tista, ki se mol še donas, potle gospodinja je dala štalco novi gospodinji, ki jo je sparjela, an je začela precesija do nove hiše. Tam je biu rožar, litanije an takuo napri.«

Sta piel litanije?

"Se na zmislem, de bi jih piel. Za sigurno so piel Častito an potle kako piesam božično, sa so ble lieta, ki smo imiel velik cerkveni zbor tle v Tapoluovem. Jih je bluo skor štierdeset pievcu, vic ku tisti, ki smo ostali donas tle v cieli vas!"

An duo je vodiu tajšan zbor, gospod al ...

"Gospodi nunci nieso bli nikdar prisotni na Devetici. Vse so napravle žene an za piet so ble one te glavne. Zbor pa ga je imeu po rokah Naci (Ignazio) Jevkin an potle Rodolf an potle Bruno, vsi iz Jevkne družine.

Al se zmisleš kjec posebnega od Devetice, kjec, ki ti je ostalo v spomin?

"Ja ben, Božič se je bližu, štrukji, gubance an še ki. Pa kar imam šele pred očmi, bi jau v ušesah, je bluo veliko ropotanje v cajtu precesije, kar je biu daž. Smo nucal vsi košpe s cvek nabite an hodit po laštu je bla pru na velika muzika ..."

***

V Platc smo vprašal Livio Arnejčičjovo, ka se zmisle ob Devetico. Nam je poviedala, de kar ...

"... kar sam paršla ta s Čeplešišč gu Platac, po ujski v petdesetih lietih, so šele nosil Marijo. Mislem, de je bluo ku po te drugih vaseh. Devet dni pred Božicjam se je šlo od hiše do hiše an potle pa 40 dni tu te zadnjo hišo smo hodil molit rožar do Sviečnice. Se mi zdi, de zadnjikrat smo bli gor par Kapučovih. Molitve so le tiste, ki se molijo donas, rožar, litanje an tista od gospodinje, ki je podarila štalco gospodinji od tiste hiše, kamar so se preložli, an tista, ki jo je sparjela, je pa molila drugo. Rožar je napri molila zmieram gospodinja, sa tekrat so ga vse znale molit. Moški so malo hodil, narvic so ble žene an otroc. Žene so tud zbrale, kere hiše tisto lieto sprejmejo Mater Božjo, an so ble le žene, ki so začenjale piet an začenjale vse molitve. Te stare so učile te mlade an takuo je šlo napri. Smo piel Častito, pa tudi litanje an še kako božično. Marjuta Peškulnova je bla tista, ki je začenjala, je imela an liep glas. Tle v Platc so zmieram nosil v precesijo tisto malingo, tist kuadar, ki še donas nosemo. Je adna posebna malinga, ki pravejo, de jo je parnesu adan od Štajarju daj tam z Uogarije. Za svetit smo imiel tiste lumine kuadraste an pokru je biu naret ku strieha an je imeu an manik za ga nosit. Ta po hišah je biu že letrik. Ja, pa je vse tuole malo šlo napri, an par liet potle, ki sam bla tle

ist, se je zgubila navada, dokjer niesta nazaj vi začel. Tud ist sam se navadla sparjemat an šele daržim na pamet tiste molitve, ki me je navadla naša ranca Tonina, Buog ji di nebesal!"

***

V Malim Garmič smo vprašal Tonino Cekovo ...

"Imam triandevedeset liet an se šele zmislem na pamet vse devetične molitve an stuke rožarja, ki mi jih je mama naučila. Sam imela samuo deset liet, kar sam parvič napri molila rožar na Devetici namest mame, ki je bla stara an se nie čula tisto vičer molit. Tekrat sam bla v Velikim Garmike, sa sam se tam rodila v Uogrinovi družin. Ist sam molila tud te šešti stuk, ki druga ga nieso molil, za vse te dušice iz vasi. Devet dni pred Božicjam smo Marijo nosil od hiše do hiše an potle 40 dni pa molil rožar v te zadnji hiš. V telih štierdeset dni so molile napri le tiste gospodinje, ki so gostile Marijo v devetih vičerah. Tuole pride rec, de vsaka je molila štier dni. Ist sam začela parve štier vičera, pa kjer devet po štier dni so ble krite šestantideset vičeru sam muorla zmolit še štier dni za prit do 40. Potle se je tud pieло litanje, Častito an kako božično. Garmiške žene so imiele zlo liepe glasi. Je bla Pia Štefnelova, Marija Bodgarjova, Perina Janezova, Justina Polonkna an druge; tud moški so pomagal. Je bluo pru lepou. Potle, petanštiersedesetega lieta sam se oženila tle v Mali Garmak an tud tle smo Marijo nosili. Tle tud so bli dobri pievci: Terezija Pičulnova, Hoščani, Bledcjevi, naš an še an še. Dostkrat, kar je bluo tiho, se je čulo petje litanij v precesiji od vasi do vasi, an se je videlo lumine, ki so nosili za svetit, kjer nie bluo še letrika an smo par ume hodil po vasi. Pred štalco so kladli lumine na oje. Vieš, duo je parnesla v vas parve dušnice

(dušice-taht). Je bla pru Pia Štefnelova, ki je jajca pobierala po vaseh an nosila jih predajat v Čedad an dol je tuole videla an kupila. Sa tudi kandele je le ona parnašala, pa tiste smo jih ji placjal.

Tu hišah an tu precesijah smo nucal karburove luči, ja, tist, ki jih je imeu!

Imliel smo no lepo štalco, pa se je zgubila, morebit je strodinla, sa je bla stara. Tisto, ki nucamo sada, je ta z Velikega Garmika. Ja, našo so jo imiel Čarnejaci, potle Hoščani an potle na viem, kam je paršla. Sam poviedala gor v Garmic, de je njih, sam jim jala, de Marija "je od vaše vasi", sa mi jo je dau Romeo Mohoru, kar smo nazaj začel molit Devetico, pa mi je tud jau, de bi že leu, de ostane v vasi. An je pru!

Ponavadi, kar smo hodil molit, smo zbral kake sude an z njim smo mašo placjal za te dušice naše vasi. Ka ti morem še poviedat? Smo molil vsi an vsi so paršli kupe, skor vsa vas, naj bluo daž al pa snieg, nič nas nie ustavilo. V petdesetih lietih se je vas spraznila an tudi tale liepa navada je zmarzinla lieta 1958. Potle sta jo vi obnovil an se mi pari še buj liepa, vesela an živahna, takuo ki muora bit Božič.

***

Za Gorenje Bardo smo se pomenal z Bepulnam Mohorinam, ki nam je poviedu, de tud gor so Marijo nosil an reči so šle ku podrugod. Žene so tuole zbierale, molile, piele an moški so jim pomal. So hodil po vsieh hišah an liete po liete so zbieral na tako vižo, de vsaka družina pried al potle je imela pod strieho Marijo za adno vičer. Za štierdeset dni rožarja, do Sviečnice, so pa gledal prit do tistih hiš, ki so ble buj parložne.

"Vanacovi so imiel puno prestora an An'ni tud, takuo de oni so ohranil Marijo vas tist cajt. Štalco smo imiel mikino, pa je bla liepa, lepou oflokana z rožmi

uon s karte, an tam pred njo je goreu lumin na oje. Smo piel litanije an vse to druge, sa v vas so bli mojstri za piet, žene an možje. Viem, de no lieto je biu velik mraz an vietar je gulu an gu tisti landron po sred vasi je pihalo ku hodic. Tekrat te stara Majacova nuna je bla zadiela bronkopolmonito fulminante an je umarla tu an par dni, pried ku je Devetica bla par kraj. Tuole mi je ostalo v spomin ..."

Tudi ist, ki prepisujem tele spomine, sam ankrat biu na Devetici na Gorenjem Bardu, kjer gor sam imeu teto, strica an kužine. Se spuobnem, četudi sam biu šele majhan, de so mi bli napravli kandelo za precesijo an so mi jo ovil z adno liepo karto, de mi jo na vietar umori. Pa ku je začela precesija, sam paržgano kandelo previc naleknu na adan kri an mi je karta začela gorjet. Sam se ustrašu an začeu jokat, oku mene pa se je vse smejalo.

***

Na Liesah dol par Giacome Katinčnim smo srecjal Marjuto Nakoncno. Ona se je rodila Ta na Puoji, tu adni hiš na samim pod vasjo Velik Garmak. Anjo smo vprašal, ka se spuomne od Devetice.

"Ja, ki? Molit smo jo hodil gu Gorenj Garmak ponoc, tu tami an brez luči. Smo bli mladi an smo poznal tisto stazo do vasi takuo lepou, de smo lahko šli par ume ..."

An dol do vas niesta Devetice parnesli?

"Pač, samuo anparkrat so paršli tud do h nam. Pa vieš, nazaj gor iti je bluo težko, zatuo te stari so imiel težave an so jo raj spejal gor po vas.

Al sta imiel štalco al pa kako malingo?

"Štalca je bla an liepa, pa na viem, kam se je zgubila. Viem, de ankrat, morebit na San Martino, je bla objavljenha na fotografia an na nji je te stara Bodgarca, ki mol pred tisto štalco."

Giacomo: Morebit de je tista, ki se je začgala, kier so pozabil ugasnit kandelo pred njo ...

"Na viem, pa bom muorla pogledat, sa viem, de sam shranila tist giornal za spomin na te ranco Bodgarco."

Giacomo je venesu an par fotografij, kjer se vide štalco, ki nucajo tele zadnje lieta, pa Marjuta ...

"Ne, nie tale, je bla drugač oflokana, je imela gor na varh za strieho an lok. Če ušafam tist giornal, vam jo pokažem ..."

Al so vse hiše varvale Marijo 40 dni al pa ....

Giacomo me je prekinu an nam podau no miseu originalno: videta, guormo zmieram od Marije. Nosemo Marijo, vse molitve an prošnje gredo Mariji, piejemo luteranske litaniye, ki prosejo Marijo ... Morebit de v začetku Devetica je bla namenjena Materi Božji an potle je paršla na varsto Sveta družina an jaslica an utarji. Pried so nosil samuo podobo od Marije.

Pa gospuod Kracina je v njega brošurci lieta ...

"Devetica Božična v Podutanski fari" luožu not tud eno molitev za svetega Jožefa an tud "Iz globočine", zatuo se zdi, de molitev jih je objemala no malo vse.

Giacomo prav pa, de v kaki vas so nosil pru kip od Marije an tudi obliečen kip z židano oblieko an de kajšan ima šele tel kip in hiš.

Marjuta pa je paršla nazaj v Garmak ...

"Ne vse hiše so ble zadost velike, zak v vasi je bluo puno ljudi. Narvickrat, 40 dni je bla Marija al v Jelinkni hiš al pa gor par Mohorjovih. Naša teta Vizja Nakoncna je bla adna od tistih, ki je začenjala piesmi an je tud molila napri."

Napri so nimar molile žene?

"Je biu tud an moški. Vieš, kar teli mlad so imiel silo za kam iti, so namandal Bepcja Štefnelovega. Vse te stare gospodinje so počaso molile an je šlo vse na duzin, on pa je biu frišan an je naglo zmolu, de so puobje lahko šli v uas!"

Pa tle na Liesah, kar ste paršla za neviesto, al so nosil Marijo?

"Ne, tle ne. An tu Garmic so le preca genjal, se mi zdi, de še pried, ku sam tle paršla."

Giacomo pa v bukvah od fare je ušafu no pismo, kjer piše, de je biu an gospuod, ki je gledu začet molit Devetico v cierkvi na Liesah, pa tuole nie imielo velikega uspeha an nie šlo napri.

***

Na Zverninc smo se poguarjal z Ernesto Juožol-novo, ki nam je puno reči poviedala, pa go mez Devetico nie doložla nič posebnega:

"Ja, smo nosil Marijo ku po družih vaseh, pa mislem, de so vam poviedal že, kuo je bla tale andoht. Bi vam na znala nič novega poviedat, samuo de za tole parložnost se je zbrala vsa vas an dostkrat hiše so ble majhane za sparjet vse ljudi, kajšni so ostal odzuna. Do Sviečnice, ponavad, smo hodil molit gor h Šimanovim, ki so imiel hišo buj veliko.

Lieta nazaj vse družine so vsako vičer molile rožar cielo lieto. Takuo nie bluo nič čudnega molit rožar za Devetico božično, lepuo je bluo, zak so ga vti kupe pred sveto štalco. Kar smo bli mladi, ku smo povičerjal an te zadnji v družini je odluožu žlico, je mama začela molit. Dokjer niesmo finil molit, se nie smiela iz hiše. Potle smo lahko šli gledat kako parjatelco an dostkrat se je zgodilo, de si paršu tu kako družino, kjer so ga bli glih začel molit, an takuo si dva rožarja zmolu tu adno vičer! Kajšnemu se je zgodilo, de je molu an te trecji, pried ku smo se vti te mlad kupe zbral za se pomenat an dostkrat tud za kako kupe zapiet.

Kar sam bla ist mlada, so judje dost vic piel ku donas ..."

***

Kjek posebnega za Devetico se je zgodilo gu Seuc. Smo se poguoril z vic ku kajšnim an smo vprašal, zaki gu Seuc so vozil dvie Devetice, adno gu Gorenjim koncu an drugo du Dolenjem koncu vasi. Odgovori nieso bli vsi enaki. Za gorenj konac nam je Dora Tarbjanova poviedala, de ...

"Devetica pried je bla adna ku po vseh vaseh, potle so ratale dvie. Smo skor nimar molil 40 dni tle par nas, sa smo imiel puno prestora, an tudi kjer so naše tete imiele v rokah Devetico. Imiel smo no podobo Marijno no malo čudno. Je bla ložena tu adni školjki-konkilji an ti mlad so no malo prešerno guoril ob njo. Nieso ble dost pobožne njih besiede an so se radi posmihuval. Takuo Olga Predankna, ki je bla gospodinja tele posebne malinge, se je ujezla an jo nie tiela vic posodit. Večina mladine, ki je bla tega kriva, je bla do z Dolenjega konca, an kjer so jih za tuole skregal, so se odločil, de bojo sami Marijo nosil."

Drugi pa pravejo, de tisti gu Gorenjim koncu so se branil prit du Dolenj konac, an kjer so bli buj šteti an pobožni, so tiel nosit Marijo samuo ta po hišah v Gorenjim koncu. Takuo Dolenjci so se odločil, de bojo sami imieli Devetico. Seuce je bla na dobaršna vas an je bluo puno ljudi. Ries je pa, de tela delitev na dva kraja je no malo ostala v vas an za druge parložnosti. Še donas se čuje, de vas je na niek način arzpartjena. Gu Gorenjim koncu so ble glavne organizatorke tete Tarbjanove, ki so molile napri an začenjale piesmi, du Dolenjim koncu so ble pa Vučice.

Na sred vasi je biu pa Renzo Balentarcu, ki nam je takole poviedu ...

"Te mladi so hodil na Devetico ne za molit, pa za kako napec an za se smejet. Ankrat so bli parpel adno cunjo Bepcju Štengarjovemu za rempin, brez de on je viedeu, an kier on je biu vajen stat nimar taspred tu precesiji, so vsi videl tole cunjo, ki mu je 'blimbala' ta med nogmi. Vse se je začelo smejet an obedan nie vic pieu litanij!"

Če te mladi nieso dielal pru pobožno, te sta rejši so bli pa morebit previc na drugi strane, sa so ble dne družine, ki so parvo zmolil rožar ta doma an potle so šli molit tist od Devetice. Cajta so imiel puno, sa je bla zima an tama, an potle ki so žvino pogovernal an se najedli batude an kompierja, nieso imiel televiziona za cajt pasat.

Po družih vaseh niesmo zaviedel nič novega, sa tisti, ki so nam bli mogli kjek poviedat, jih nie vic, an tisti, ki so še v vas, se spuobnejo le malo, od kar so jim pravli te stari. Ob Devetico pa nič vic, ku de je bla adna skupna molitev an de Marijo so nosil od hiše do hiše an takuo napri. Za gotovo je bla na navada, ki so jo vsi videli ku adno božjo službo, sa niesmo ušafal nobedne stare fotografije od tele molitve, ki je trajala tarkaj liet po naših vaseh an kjer vsi so jo imiel za navadno bogoslužje.

DEVETICA V TELIH ZADNJIH LIETIH

Gorenje Bardo 2001

Dolenje Bardo 1996

Devetične vizije

kar noč
je še mlada
pa tarduo
zaseda
naš sviet
kar zima
ti pritiska
parste
ki v koncu
te huduo
ščape
počaso
se tudi
sarce pomeri
an gledaš
veličansko nebo
ki nad tabo
stoji

Hostne 1998

Seucè 1998

videš zvezde
ki ti migajo
an luno
ki ti se smieje
tišina
te ovije
an čuješ
armonijo
ki te strese
do zadnje kosti

Zverinac 1996

Peterne 1999

an zuon
potonka
od deleča
na sred vasi
an glas
se vzdigne
odgovor
mu se pridruži

Kosca 1996

Dolenje Bardo 2002

je zvok
Marijnih litanij
ki gre napri
po landronah
ku vietar
kar pod glasom
med hišami
se varti

Hostne 1998

Podlak 1999

se zdi
da se ustave
zadaržaš sapo
pa ne
gre napri
an preca se
za zadnjim kantonam
zgubi

Peternel 1997

Seucè 2001

mraz te prerese
buj tardno
zaviješ plašč
oku sebe
zobje trepetajo
an gre ti
na jok
kier misleš
"na tuole se vas
sprebudi"

Gorenje Bardo 1999

Platac 2003

pa zimske vičera
bojo buj
hude kier
tele navade
se preca zgube

Peternel 2001

na stazi
za hišo
nazaj oživi
tista melodija
ki Marijo časti

Dolenje Bardo 2002

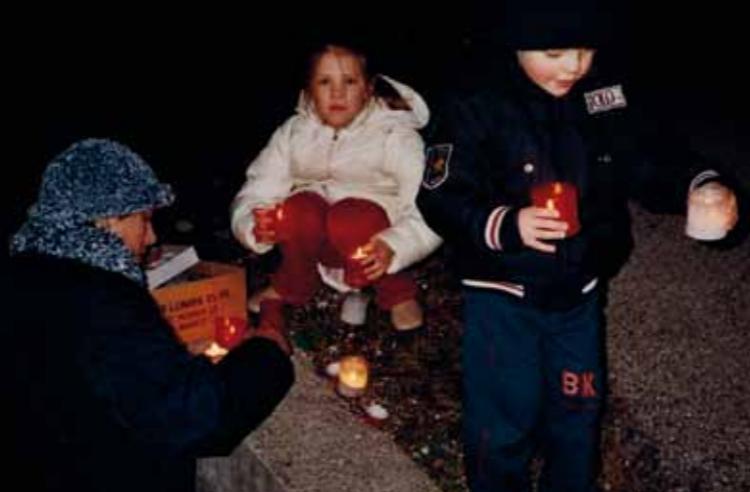
Peternel 1998

Zverinac 1996

misliš de
niesi vriedan
tele atmosfere
sramota
te prime
v hišo
se skriješ
an vrata zapreš
pa uha ne

Topoluove 2001

Mali Garmak 2005

Topoluove 1998

poslušaš
skuoze okno
pogledaš
precesijo
ki gre mimo tebe

Liesa 1996

Topoluove 1998

videš sienco
ki lumin nese
potle štalco
an v štalci
družino
božično družino
ki v velikim mrazu
gre pruot tebe

Podlak 2005

Mali Garmak 2005

Hlodič 1999

Velik Garmak 1999

vse tuole
se pinga
se guga
v čarni tami
ku piesam
ki se zliva
po bieli vasi

Velik Garmak 1996

Velik Garmak 1996

tiho poslušaš
kam tuole gre
v sosiedovo hišo
se preca zapre
radoviedan podaš
se pod tisto okno
kjer z Očenašom
Boga an Marijo
častijo

Seucë 1996

Platac 2007

**molitev napri peje
an čisti ženski glas
za njo pa
se usuje
an grum
ki umiera
počas**

Topoluove 1996

Topoluove 2001

**potle nazaj
tisti liep glas
ki se zdi de
kliče tebe
ki pod oknom
poslušaš an ...**

Seucè 1999

Peternel 1997

Zverinac 1996

se varneš
na tiste
otrocje vičera
kar mati
za kotam
je rožar molila
an ti si mramljau
na pu zaspan
tiste Očenaše
an Češčenemarije
ki so te preca
s spanjam
ovile

Seucè 1999

Platac 2005

Seucè 1998

potle
spet litanije
an druge molitve
an ...
an Častito
ja tiste se zmisleš
kier je biu
konac an cajt
za iti v pastiejo
an mirno zaspat

Velik Garmak 1996

Kosca 2008

Topoluove 2007

pa pod oknam
žalostno ti je
de je
takuo preca
končalo vse
al pa ... al pa ne

Seucè 2007

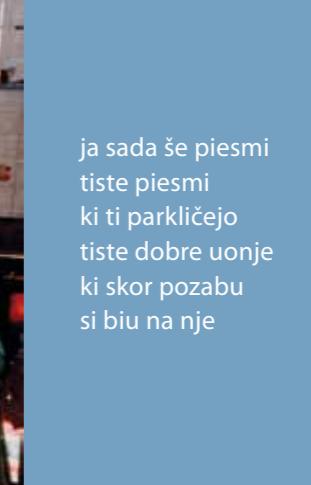
Seucè 2007

Podlak 1999

Liesa 2007

Velik Garmak 2007

ja sada še piesmi
tiste piesmi
ki ti parkličejo
tiste dobre uonje
ki skor pozabu
si biu na nje

so uonje božične
zdrave an sladke
ki vic ne najdeš
okuole tebe
zatuo tudi ti
bi rad
stopnu k njim
bi se partisnu
tu te zadnji pič
an v družbi
praznovau
an veseu Božic!

Platac 2007

Zverinac 2007

Hlodič 2008

Hostne 2007

Kulturno društvo REČAN an Lieska FARA vabijo na Devetico Božično 2011:
Il circolo culturale REČAN e la parrocchia di Liessa vi invitano a partecipare
alla Novena di Natale 2011:

Začne vsako vičer ob 20.00 uri. Parnesita bukva an lumine! *Ogni sera alle ore 20.00.* **Program:**

dan	kraj	precesija začne:	an pride:	bojo molil:
četrtak 15/12	VELIK GARMAK GRIMACCO SUP.	od znamunja <i>dalla cappella</i>	do Uogrinkne hiše	Mariucci Janezova, Fabrizio, Martina Uogrinkna
petek 16/12	PLATAC Platac	od znamunja <i>dalla cappella</i>	do mlekarince	Nadalin Mateužacu, Livia Arnejčicova, Loretta Žefčjova
sabota 17/12	ZVERINAC SVERINAZ	od znamunja <i>dalla cappella</i>	do Lurinove hiše	Gemma Šimanova, Anna Lurinova, Ernesta Juožolnova
nedieja 18/12	SEUCÈ SEUZA	od jaslic (Dolenj konac) <i>dal presepe</i>	do Tarbjanove hiše	Dela Pečuova, Margherita an Dora Tarbjanove
pandiejak 19/12	HOSTNE COSTNE	od jaslic dal presepe	do Karpacove hiše	Erika an Maria Kokocuove, Luisa Karpacova.
torak 20/12	HLODIČ CLODIG	od znamunja <i>dalla cappella</i>	do Konsorjove hiše	Mirella Katinčna, Eliana Konsorjova, Teresa Ta za rojo
sreda 21/12	PETERNEL	od znamunja <i>dalla cappella</i>	do Mateužove hiše	Milica Škodejova, Anna Bliščuova, Luciana Mateužova
četrtak 22/12	TOPOLUOVE TOPOLÒ	od znamunja <i>dalla cappella</i>	do Juljove hiše	Carla Martinkna, Angela Vanoužova, Romilda Žnidarjova
petek 23/12	BARDO BRIDA	od jaslic (Gorenje Bardo) <i>dal presepe di Brida Sup.</i>	do Uršne hiše (Dolenje Bardo)	Maria Suoštarjova, Rosina Uršna, Rosina Tonova

edito / izdalo

Kulturno društvo REČAN
Liessa/Lesa – Garmak/Grimacco (UD)
kd.recan@libero.it

a cura di / uredila

Aldo Clodig Tedolenjih
Margherita Trusgnach Tarbjanova

notografie / fotografije

David Klodič

Devetične vizije

Aldo Klodič

fotografie / fotografije

Giacomo Canalaz Katinčin
Margherita Trusgnach Tarbjanova

ringraziamo per la collaborazione / zahvalmo za sodelovanje

Alfonso Štiefnu, Livia Arnejčicova, Tonina Cekova,
Beppino Mohorinu, Marjuta Nakoncih, Ernesta Juožolnova,
Dora Tarbjanova, Renzo Balentacu, Lucia Cekova, Paola Fulacova,
Živa Gruden.

tisk / stampa

Juliagraf (Premariacco UD) 2012

